

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Politično in gospodarsko društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrletno: 1 S 50 g; letoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—; letoletno: Din. 100.—

Čuvajmo!

Mnogo je problemov, ki globoko posegajo v življenje narodov in držav. Predvsem stojita danes na svetu v ospredju vsakdanjega življenja dve vprašanji: socialno in narodnostno. Jedro socialnega vprašanja je borba za vsakdanji kruh. Ta borba je bila in bo bržkone prenehala šele s koncem sveta. Ta borba je danes dobila ostrine, kot jih zgodovina človeštva še ne pomni. In zakaj? Poglavitni vzrok nasprotstev med ljudmi so socialne krivice današnjega časa. Pred svetovno vojno, ko je vsakdo, ki je hotel delati, si lahko vstvaril eksistenco in imel kruha dovolj zase in za svojo družino, si lahko komunista na deželi še podnevi s svečo iskal. Danes pa skoro ni več države brez komunistov in mi stojimo v sredi važnih odločitev in dogodkov, v katerih opazimo vedno zopet komunistične prste. Vedno bolj nam postaja jasno, da je svetovna vojna važen mejnik v gospodarskem in političnem življenju sveta. Ona je povzročila velik gospodarski prevrat v Rusiji, ki se je sicer že dalj časa pripravljala in danes vsepovsod vedno bolj ogroža današnji družabni red.

Kjer je vladal „kapitalistični“ družabni red, je lahko vsakdo zbiral premoženje, kolikor je hotel in mogel, tam ni bilo treba gledati, ali zraven tisoči in tisoči gladujejo. Tako so si nekateri nabrali ogromna bogastva, medtem ko so množice vedno bolj ubožale. Lete so se pričele proti temu upirati in sicer najbolj tiste, ki so bile navezane predvsem na delo, to so delavci v tovarnah. Nastala je socialna demokracija, katere nauke izvajajo in uresničjuje komunizem. Tako je postal kapitalizem, ki je zavrgel Boga in nauk krščanske pravice in ljubezni, oče brezbožnega komunizma. Danes se nauki komunizma širijo vsepovsod, tako da izgleda, da je polovica Evrope zrela za komunistično revolucijo. V Španiji že divja.

Marsikdo nemora razumeti, kako je mogoče, da v katoliški deželi gorijo cerkve, da se pobijajo duhovniki in godijo strašna bogoskrutstva. Treba je vedeti, da je Španija dežela veleposestnikov. Čim bolj so veleposestniki pričeli obdelovati svoja posestva s stroji, temveč ljudi je prišlo ob delo in kruh. Duhovščina ni imela dovolj odločnosti, da bi te ljudi zbirala, organizirala in jih v njih pravični borbi podpirala. Zato so padli prezposelni v roke komunistov, ki jim obetajo raj na zemlji, a zvesto molčijo o resničnih razmerah v Rusiji. Komunisti so dobili moč, dobili oblast in pričeli preurejevati gospodarstvo po komunističnih naukih. Veleposestniki in njih somišljeniki so se postavili v bran, vzplamtela je revolucija. Po ruskem zgledu so padle nahujskane množice najprej po cerkvah in samostanih, njih srd se je ob uri maščevanja razlil nad ubogimi redovniki in duhovniki, ki so bili siromašnejši kot zadnji proletarec. Tako je nezadovoljstvo in sovraštvo, nakopičeno vsled razžaljene pravice v masah ubogih in brezpravnih in raznečeno po brezbožnih agentih potopilo v solzah in krvi krive in nedolžne, predvsem nedolžne. Zato nam bodi nesrečna Španija opominj in naj nam da spoznanje, da bodemo le z deli krščanske pravice in usmiljenja odstranili socialne krivice in stem poglaviti vzrok nevarnosti za krvave prekucije.

Enako kot socialne krivice povzročajo v svetu nezadovoljstvo in razdor med narodi tudi kratenja naravnih narodnih pravic po imperialističnem nacionalizmu. V Evropi imajo domalega vsi narodi in vse države tudi svoje

narodne manjšine. Vse te manjšine imajo že same po sebi kot manjšine nezavidljivo življenje, vse težji življenje pa imajo tam, kjer je na oblasti nestrpni nacionalizem. Kdo drugi čuti bolj škodo kot mi sami, ki jo je našemu slovenskemu narodu na Korošem prizadjal še do nedavnega v naši deželi edino vladajoči nacionalistični liberalizem. Naravni zakon, krščanska načela in vsi kulturni narodi obsojajo raznorodovanje. Ko si je svoj čas Španec Melo Franco na zasedanju Zveze narodov upal zagovarjati upravičenost raznarodovanja, je naletel na splošen odpor. Ko so v v naši državi liberalizem zavrgli in pričeli državo urejevati po krščanskih načelih, smo upravi-

čeno pričakovali, da se bode vprašanje naše narodne manjšine uredilo po teh načelih. Toda vidimo, da se krščanska načela v praktičnem življenju zelo počasi uveljavljajo. Vidimo celo, da krogi, katerim so bila ta načela vedno tuja, še naprej lahko nemoteno prinašajo razdor med naše ljudstvo. Da se omejimo na en sam primer: Še predno so bile volitve v kmečko zvezo razpisane, so že letali razni gospodje po naši deželi in zbirali bojno fronto proti našemu kmetu. Še se lahko ti gospodje vmešavajo v vprašanja kmečkega stanu edinole iz gole nacionalne mržnje in nestrpnosti. Vse to navajamo v duhu krščanskih načel, ker smo za resnično spravo in trajen mir v deželi.

Važne izjave zveznega kanclerja.

Na tiskovni konferenci, ki se je vršila dne 28. avgusta v generalnem sekretariatu domovinske fronte, so bila na dnevnem redu med drugim tri važna vprašanja avstrijske notranje in zunanje politike: govorice o predstoječi spremembi avstrijske vlade, posledice med Avstrijo in Nemčijo sklenjenega sporazuma od 11. julija ter ugibanja o namenih potovanja madžarskega regenta v Avstrijo in Nemčijo, katero je inozemsko časopisje skušalo spraviti v zvezo z ustvaritvijo posebnega političnega bloka.

Zvezni kancler je podal k temu sledeče izjave: Kar se tiče Horthyjevega potovanja, je bil povabljen na obisk v Avstrijo že pred enim tetom. V poštev so prišla razna lovska področja, tako Semmering, Mürtzsteg i. dr. Končno pa se je Horthy odločil za Tirolsko. Iz tega se jasno vidi, da je šlo za čisto privatno potovanje. Ko se je Horthy na svojem potovanju ustavil tudi na Dunaju, sem ga iz vljudnosti obiskal. V najinih razgovorih se o političnih vprašanjih ni razpravljalo. Že tedaj pa je Horthy izjavil, da ima namen, obiskati tudi nemškega kanclerja v bližnjem Berchtesgaden. Kar pa se tiče govorice glede bližnjih novih sestankov, ste pa sami priča, v ko-

liko odgovarjajo resnici. Iz objav o nadaljnem Horthyjevem potovanju vam je znano, da se bo Horthy ustavil ob Vrbskem jezeru, kjer bo obiskal gospoda zveznega predsednika Miklasa, nakar se preko Štajerske povrne v madžarsko prestolnico.

Kar se tiče govorice o avstrijskem sodelovanju v novih blokih in frontah v Evropi, pa moram reči, da gre pri tem bržkone le za izraze nervoznega razpoloženja. **Avstrija nima namena sodelovati v nikakem bloku ali fronti.** Težnje avstrijske politike so jasno izražene v rimskih protokolih. Če te protokole z dodatkom vred dobro proučite, potem vidite, da nam gre le za poglobitev gospodarskih, kulturnih in splošnih odnošajev med sodelujočimi državami, pri čemer pa ostanejo vrata tudi drugim odprta.

Glede sporazuma od 11. julija je kancler pripomnil, da je prepričan, da bo z največjo lojalnostjo izveden. Končno je zvezni kancler zavzel stališče še k govorici o skorajšnji preosnovi avstrijske vlade. Kancler je te vesti kategorično dementiral, češ, da mu o tem ni prav nič znanega.

Dogodki v Španiji.

Še vedno ni na španskih tleh nobene odločitve. Poročila govorijo o zmagah rdečih (vladnih pristašev) in belih (upornikov). Pogled na zemljevid španske republike pove nekoliko več: da imajo uporniki domala dve tretjini španske zemlje v svojih rokah, ni se jim pa posrečilo prekiniti vezi, ki jih vzdržuje vlada na špansko-francoski meji.

Zadnja poročila trdijo, da se nagiba zmaga na stran upornikov. Vendar je računati s tem, da niti z zavzetjem Madrida vojna še ne bo končana, ja celo v slučaju popolne zmage španskih nacionalistov bo še vedno tlelo nezadovoljstvo in revolucionarno razpoloženje naprej. Vojaški strokovnjaki trdijo, da se razvija na španskih tleh takozvana gverila-vojna, ki ne pozna nobene fronte in tudi ne rednih vojaških napadov, marveč obstoji v malih spopadih in praskah. Španske množice so razljutene in slepo podirajo, kar jih spominja na meščanski režim; pri njih ne moremo več govoriti o kakem komunizmu, marveč o slepi anarhiji, ki zdrobi vse, kar ji ne prija. Medtem pa prevažajo španski aeroplani velike množice zlata in srebra državne španske banke v inozemstvo. Tak bo torej končni izid: **kdorkoli bo zmagal, bo našel prazne blagajne, kup razvalin in strahotno razpoloženje med ubogim ljudstvom.**

Nemška vojska se zopet pomnoži. Državni kancler Hitler je 24. avgusta objavil dekret, glasom katerega se enoletna vojaška službena doba podaljša na dve leti. S tem zakonom poskoči nemška uradna vojska čez noč od 550.000 mož na en milijon mož. Ker razpolaga Nemčija poleg tega še z raznimi vojaško izvežbanimi oddelki, bo njena stoječa armada štela zanaprej nad poldrugi milijon mož, številko, ki se zelo približuje priznani moči ruske vojske. Nujnost oboroževanja utemeljuje uradna „Nationalsozialistische Korrespondenz“ med drugim sledeče: Ko boljše-viški oblastniki cinično in javno izjavljajo, da je naloga njihove vojske podpreti revolucijo v drugih državah, potem mora narodnosocialistična Nemčija izjaviti, da ne bo nikdar kapitulirala pred takimi grožnjami kakor tudi ni kapitulirala pred grožnjami moskovskih plačancev v sami Nemčiji. Kakor je stranka zaščitila mir v notranjosti Nemčije, tako ga bo narodnosocialistična armada zaščitila tudi izven nemške države. Zgodovina nas je naučila, da je boljše za ta mir popreje doprinesiti velike žrtve, preden bi mogli utoniti v boljše-viški zmedi. Proti sovjetskemu imperializmu in njegovim militarističnim grožnjam bo narodnosocialistična Nemčija kot braniteljica svojega lastnega miru in potemtakem tudi kot zaščitnica svoje kulture, storila vse potrebno za obrambo svobode in neodvisnosti Nemčije. — Nemčija se torej čuti ogrožena po boljše-viških, boljše-viška

Rusija po nacionalistih in ker se medseboj ogrožata, se venomer oborožujeta. Evropi bi bilo bolje, da ne bi bilo ne enih, ne drugih, zakaj oboroževanje ne znači mir, temveč vojno; vojna pa razdejanje in konec današnje Evrope.

16 boljševiskih prvakov ustreljenih. V Moskvi se je končala sodna obravnava proti 16 zarotnikom proti Stalinu, pristašem Trockega. Vseh 16 obtožencev je bilo obsojenih na smrt z ustrelitvijo. Tik pred zaključkom obravnave je še govoril v imenu vseh 16 obtožencev Kamenjev in naglasil, da je kot star komunistični borec hotel s svojo akcijo storiti le dobro, ker je prepričan, da bo sedanja Stalinova politika spravila Rusijo v polom. Kar se njega tiče, je zadovoljen, da je bil obsojen na smrt, ker ima smrt rajši kakor ječo, v kateri je že pod carjem preživel dovolj let. Zinovjev je izjavil, da je bil vodja zarote v Rusiji in da je delal v sporazumu s Trockim. Zato da prevzema odgovornost za vse, kar se je pripravljalo. Smrtna kazen je bila že nad vsemi 16 obsojenci izvršena, ker je bila pomilostitev odklonjena.

Volitve v Koroško kmečko zvezo

(Bauernbund.)

Iz našega lista ste že pred meseci razbrali, da se vršijo volitve v Koroško kmečko zvezo dne 25. oktobra 1936 in da ima samo ta glasovalno pravico, ki je član stanovske organizacije. Uradno imamo v stanovski državi samo eno organizacijo, ki obsega delodajalce in delojemalce v kmetijstvu in gospodarstvu.

Dne 29. avgusta 1936 je deželni kmetijski vodja razpisal volitve v Koroško kmečko zvezo (Kärntner Bauernbund). Vsi kmetje, njih družinski člani, posli in drvarji imajo volivno pravico, če so do tega dne postali člani in so vplačali članarino. Volivni upravičenec je moral prekoračiti dne 1. januarja 21. leto starosti, izvoljen pa more biti šele, če je doplnil 24. leto. Nima pa vsak član stanovske organizacije volivne pravice. § 10. navaja več slučajev, ki so nam iz dobe demokracije že znani in so prišli v poštev pri vseh volitvah pred avtoritarnim režimom. Omenjamo samo, da nimajo volivne pravice člani, ki so pod policijskim nadzorstvom. To je za nas nekaj novega.

Volivno pravico imajo lastniki kmetijskih in gozdarskih obratov do najmanj 2 hektarja površine, če to površino obdelujejo na svoj račun; dalje lastniki zemlje neomejenega obsega, če niso obrtniki in živijo vsaj od več kot polo-

vice od pridelkov od kmetijstva. Isto velja za najemnike in za začasne upravitelje dednih posestev pri mladoletnih. Volivno pravico imajo tudi župniki, ki sami obdelujejo svoja posestva, gospodarske in agrarne zadruge, v kolikor služijo pospeševanju kmetijstva in gospodarstva. Bo pač treba pregledati volivni imenik v času, v katerem bo v občinski pisarni na razpolago, in vložiti priziv proti volivni pravici v določenem roku. Isto velja za vpis nevpisanih volivnih upravičencev. Po vašem pravnem čutu boste sami presodili, kdo spada noter in kdo ven.

Volivno pravico imajo tudi vsi družinski člani, ki so z gospodarjem v sorodstvu ali so bili vzeti za svoje, če živijo skupno z gospodarjem in ne dobivajo od njega plače v gotovini.

Delojemalci so hlapci in dekletke, drvarji, gozdarski delavci, ki so v službi in organizirani v svojem stanovskem odseku Koroške kmečke zveze. Imajo volivno pravico, če so dani pogoji volivnega reda in če so do 29. avgusta plačali članarino. Kjer so poselske družine, imajo volivno pravico tudi družinski člani, če je posel organiziran in so se družinski člani prijaviili za člane.

Volivni imeniki bodo na vpogled od 13. do 26. septembra. V tem času more vložiti priziv proti vpisu ali nevpisu vsak član Koroške kmečke zveze osebno ali pismeno.

Zadeva kandidatov spada v področje občinskega kmetijskega odbora in se s tem ne bomo dalje bavili v našem listu.

K volitvam kot takšnim bomo še spregovorili. R. W.

Mirno kri, rojaki!

Naša pot je pot poštenja in vesti. Naša večdesetletna borba na Koroškem gre za tem, da ohranimo kot svojo dragoceno lastnino, kar je sveto in nedotakljivo vsakemu narodu pod božjim soncem. Našo materno besedo čuvamo, naš sovovski narodni značaj varujemo, našo narodno čast ohranjamo. Prepričani smo, da s tem vršimo delo kulturnega naroda in da bomo le tako pripomogli naši lepi deželi do toli potrebnega miru in duševnega blagostanja. Naši državci pa smo državljanji, ki smo ji ohranili zvestobo tudi v njenih težkih dneh nepretrgoma do danes.

Še vedno je dosti senc okoli nas, v zadnjem času se le te morda še množijo. Pravimo da-

je bil tega neizmerno vesel in komaj je čakal, da docela ozdravi. Zdaj je imel cilj jasno pred očmi: samota. Morda pridejo bridkosti, trpljenje, duševne boli. Toda treba bo, da si zasluži z njimi novo srečo, srčni mir, treba bo milosti, in nebo mu jo dobrotljivo nakloni kot kraljevemu pevcu Davidu in tisočem prosečih, znabiti že obupajočih.

Pripravil se je za vrnitev, le materina slabost ga je še zadrževala. Na Cilko je mislil kot na drago, ljubo bitje, katerega se ne smejo več dotakniti njegove želje, ki je daleč, daleč od njega. skrito v čarobnem vrtu, pred katerim stoji angel kerubin z ognjenim mečem, da brani vhod vanj. Štefan je zdaj to razumel. Vedel je pa tudi, da nekemu drugemu srce poka radi nesrečne ljubezni. Popraviti je hotel pred odhodom, kar je zagrešil, z lepimi, obzirnimi besedami je hotel razodeti Cilki svojo odpoved in njen vzrok, z radostnim pozdravom nesti zdravilo prijatelju Robertu.

V začetku junija se je nekega popoldne napotil k Robertu. V roke je vzel v črno platno vezano knjigo in odšel skoz gozd. Bil je vroč dan, tuintam se je prikazal na nebu siv oblak in ljudje so ugibali, da bo pred večerom grmelelo. Zato je tudi mati Barba svetovala sinu, naj opusti pot za danes. A on ni bil boječe narave in ni skočil pred vsakim martinčkovim šumom v stran. Zato je šel.

Logarja ni dobil doma. Rezika je sedela pod lipo pred kočjo, ki je bila vsa ovita v zeleno drevje, in šivala. Velik prepeličar je ležal ob njenih nogah in lajal, ko je prišel Štefan okrog vogla. Zelo, zelo se je začudila, ko je ugledala pred seboj črnošolca s palico v eni, s knjigo v drugi roki.

nes: Mirno kri, rojaki! Naša dosedanja pot je bila pot poštenja in dobre vesti. Vsikdar sta v življenju končno zmagala poštenje in dobra vest. Zato naj vas ne motijo neprijetni dogodki ali temni naklepi!

Ne bomo se tudi ne odslej izneverili vzorom, za katere so se trudili in borili naši slavni predniki: Bogu in narodu svojemu! Zanje hočemo in mi živeti in umreti!

DOMAČE NOVICE

Kako se ne dela za pomirjenje.

Naš list si je svoječasno nadel nalogo, da bo bičal vsako nestrpnost in ozkosrčnost v deželi, ki nudi strehe in zemlje dvema narodoma. Za resčni sporazum in mir nam gre pri našem dopisovanju in le z žalostjo beležimo slučaje, ki so grehi nad deželo in njenima narodoma. Posebno trpkega značaja je slučaj, katerega opišemo danes:

Že leta 1910 je kupila Prosvetna zveza za Koroško v Žitari vesi pd. Kajšlovo hišo in jo prezidala v Društveni dom. V hiši se nahajajočo gostilno je vzel v najem domačin g. Jože Rutar. Ker je bilo obrtno dovoljenje last prejšnjega posestnika Glinika, je novi gospodar in najemnik zaprosil za lastno koncesijo. V aprilu lanskega leta je o tem sklepal občinski odbor in se enoglasno izrekel za obstoj stare gostilne. V juniju istega leta je nato najemnik sprejel od okr. glavarstva svoj obrtni list. Menil bi kdo, da je s tem zadeva končana. A ne tako! Novoizvoljeno občinsko predstojništvo se je brez ponovnega sklepa odbora pritožilo proti dodelitvi koncesije najprej na okr. glavarstvo in po odklonitvi nato dež. glavarstvo. Vse to s prozornim namenom brez vednosti prisilca. V letošnjem avgustu je dež. glavar pritožbo občine odklonil kot nedopustno.

Ostane nerešeno vprašanje: Kakšni razlogi so vodili žitarsko občinsko predstojništvo h tovrstnemu postopanju napram domačinu Rutarju? Ali je bil udarec namenjen njemu kot očetu številne družine ali Društvenemu domu ali obema? Kje drugod je še slično občinsko predstojništvo, ki svoje občane tvorstno podpira, četudi jim nima očitati niti najmanjšega greha?

Odlok dež. glavarja razveljavlja hudobno nakano in je preprečil veliko krivico družini, ki ji

PODLISTEK

Dr. Ivo Česnik:

Črnošolec.

(7. nadaljevanje.)

Odšla sta tudi Robert in Cilka, Štefan je pa sedel od vzglavju in čul, gledal nepremično na bolnico in molil.

Proti jutru se je bolnica umirila, globoki in nepravilni dihi so izgubili vso težo, ki je kot mōra ležala v njenih prsih, oči so se zagledale v strop, roke so ležale lahno na odeji in držale med prsti debeli, črni molek.

„Štefan, čutim, da sem boljša. Bledlo se mi je in ne vem, kaj sem govorila v teh trenutkih. Ali ni bila Cilka ob moji postelji, ali se nisem razsrdila in vaju preklela? Toda ne smem vaju preklinjati, blagoslavljam vaju moram. Veliko upanje imam, da se vrneš, Štefan. A če se tudi ne vrneš, — božja volja naj se zgodi! — če vzameš Cilko, naj bo moj blagoslov z vama! Dasi mi poka srce od žalosti, vendar ne smem drugače, ker sem mati.“

„Mati, odpovedal sem se svetu, če Vi ozdravite. In zdravje se Vam vrača, zato se vrnem —“

„Ah, sin moj, hvala Bogu, hvala Bogu!“

Štefan je pokleknil ob njeno vzglavje in med solzami poljubal uveli roki, mati je pa glasno ihtela veselja.

Prvi žarki majevega solnca so plesali po vrhovih gora, vsepovsod zunaj se je vzbujalo novo življenje.

IV.

Čez teden dni je mati Barba toliko okrevala, da je vstala in ležla na solnce. Štefan

„Dober dan, Rezika! Ali je doma Robert?“ Podal ji je roko, ki jo je nerada stisnila.

„Ne, ni ga doma, gospod Štefan!“

„Pusti, pusti, Rezika tistega gospoda! — Kdaj pa pride?“

„Ne vem. Pred večerom gotovo ne. Štirinajst dni sem je podoben obstreljeni zveri. Zjutraj odide, opoldne se prikaže za malo trenutkov in izgine zopet do večera. Saj Vam je znano, zakaj se je tako izpremenil!“ je pikro odgovorila Rezika, da so ji rdela lica.

Štefan je sedel na klop pred okno, kjer so cveteli nageljni, in gledal dekletu naravnost v obraz.

„Povej mi, Rezika, kar imaš na srcu!! Povej mi, kako je Robertu!“

„Rekla sem, da ne dobro. Lica, prej žareča, zdrava, mu blede, oči, prej predzrne kot sokolov polet, uprte v božji svet, strme žalostno v tla in so pogosto objokane. In duša, kako trpi! Zbudim se včasih v noči in čujem vzdih. Robert se premetava po postelji, ker ne more spati; vstane, gre k oknu in gleda na gozd, kjer sije luna. Tudi jaz trpim z njim. Še nikoli nisem ljubila, nesrečno celo ne, ali zdi se mi, da mora biti to nekaj groznega. Rada bi mu pomogla, pa mu nemorem. — Zakaj ste napravili vse to! Da ukradete Robertu njegovo ljubezen! Zakaj ste naredili materi tako žalost in sramoto? Ali ste Vi sin?“

Reziki so kar plamtele oči, ko je govorila, in Štefan je ni niti poizkusil prekiniti.

„Nisem tak, kot me sodiš. Rezika. Glej —“

„Kakšen pa! Človeka sodimo po dejanjih. In Vaša dejanja so taka, kakor jih opravljajo tatje...“

gre dobro spoštovanje tudi za njeno narodno zvestobo. V tem je tudi najučinkovitejša ob-sodba zle namere. s. t.

Ledinice. (Predrzen vlom.) Ko je šla doma-ča služkinja v torek 25. avgusta že ob štirih zjutraj snažit gostilniško sobo, se je grozno prestrašila. Duri so bile že odprte in v sobi je bilo pometano vse čezinčez, in omare, v ka-terih so bile shranjene klobase ter drugi živež za številne goste in tujce ter tudi tobak, cigare in cigarete, so bile vlomjene. Predrzni vlomilec je odnesel vse! Tat je ukradel samo tobačnih stvari, ki jih je gostilničar nakupil ravno dan poprej za prihodnji nedeljski semenj, za 300 šilingov.

Glinje. Dne 22. avgusta smo na našem poko-pališču položili ob nazvočnosti dveh duhovni-kov k večnemu počitku Lenčko Piskernik, pd. Kozarjevo v Ždoleh, katera je umrla vsled že-lodčnega raka po več mescev trojajoči težki bolezni v 24. letu svojega vzornega življenja. Od rajne, ki je bila izborna pevka, talentirana igralka ter vesela duša, se je poslovil tudi do-mači pevski zbor s tiho žalostinko. Z njo izgu-bi naša „Čitalnica“ svojo najboljšo članico. Blag ji spomin in večer pokoj njeni duši!

Ledinice na Baškem jezeru. (Šolski izleti.) Predno se zaključijo šolsko leto, grejo šolarji s svojimi učitelji radi na izlete. Tako so prišli šolarji iz Št. Ilja gor k nam na izlet. Kopalci so se v Baškem jezeru ter potem peli in plesali pri Hanjželnu v Ledinicah. Naš tretji razred pa je napravil izlet v Celovec, Gospo Sveto in Visoko Ojstrico. Drugi razred, s katerim je šel tudi domači župnik gospod Hani, pa si je ogledal Osojsko jezero ter Sovščino, na ka-terem se je dvignil po žični vspenjači. Stroške za te izredno lepe izlete so si prislužili šolarji s petjem in plesanjem na vrtu tukajšnjega ho-tela pri Borovcu. Le škoda, da šolarji ne znajo še naših lepih slovenskih narodnih pesmi, s ka-terimi bi lahko razveseljevali povsod vse po-slušalce.

Klopjinsko jezero. (Tujski promet.) Prvi le-toviščarji so pričeli prihajati sredi junija, se-veda jih ni bilo veliko, a vendar več, kakor lansko leto v istem času. Prav živahno pa je postalo okoli našega jezera po sklepu šolske-ga leta pričetkom julija mesca. Toda julijsko vreme ni bilo milo ne gostom, ne hotelirjem; deževalo je kar vsak dan in solnce so zakri-vali neprenehoma gosti oblaki. Gostje so eden za drugim zopet odhajali, novih pa ni bilo od nikoder, in naši hotelirji so kazali vsak dan

„Kmalu predružačič svoje mnenje, Rezika. Prosim te, reci bratu, naj pride jutri ali pojutrišnjem k meni. Povedati mu imam nekaj po-sebnega. Zdaj pa zbogom!“

Štefan je vstal in odšel; prepelničar je tudi zdaj renčal nad njim.

„Mudi se Vam, kajne,“ je še pripomnila pi-kro Rezika? „Bojite se, da Vam naštejem še ostale grehe! Le pojdite, le! Saj se še vidiva. Bratu že povem in mu odsvetujem, da bi hodil k takemu prijatelju.“

Štefan je stopal naglo, ker so se jeli na nebu kopičiti veliki, sivi oblaki. Težko mu je bilo, da ga je Rezika tako obsodila. Iz srca ji bo žal, ko izve o njegovi odpovedi, in tisoč-krat ga bo prosila odpuščanja. Med visokimi smrekami in nizkim grmičevjem je dospel po ozki stezi do Grogove bajte.

Groga je sedel pred bajto na nerodnem čo-ku; pred seboj je imel koš, ki ga je ravno do-pletal, ob njegovo hlačnico se je drgnil maček in predel svojo znano melodijo. Norec je bil zamišljen, mrmljal je in se smejal in ni zapazil črnošolca, ki je obstal za hip in ga gledal.

„Dober dan, Groga!“

Zgenil se je in se plašno ozrl, kot bi ga kdo zasačil pri tatvini.

„Dober dan, črnošolec! A, a, danes imaš pri sebi črne bukve! Danes se te pa bojim. Ali boš delal točo, a?“

Groga je gledal, usta široko odprta, Štefan se pa ni zmenil za norčeve neumne opazke; čudil se je izpremembi na njegovem obrazu. Bil je gladko obrit, da je izginila divjost z lic in čela, le iz oči ne; lase je imel ostrižene, srajca je bila za vratom zapeta.

bolj zamišljenje obraze. Pa tudi slabega vre-mena je bilo konec in topli solnčni žarki so razvredili kmalu čemerne obraze in privabili goste od vseh strani, da je bilo zopet vse pol-no. Predvsem je prišlo mnogo Čehov pa tudi Madjarov, potem Dunajčanov in drugih, da se ob našem solnčnem in tihem jezeru oddahnejo in odpočijejo. Seveda tudi veselje ni manjkalo. Pri Obirju smo imeli vsak teden večerni kon-cert s plesom, kjer so se znašli Čehi, Madjari, Nemci in Slovenci pri prijetni zabavi. Plesali smo ogrski čardaš in druge narodne plesse. Pa tudi naša domača slovenska pesem je prišla do veljave. Najprej so nas posetili pevci iz Mohlič, nato pevci iz Radiš, in mednarodna publika se kar ni mogla načuditi lepoti naše slovenske melodije. Sedaj pa se poslavljajo od nas že zadnji gostje in letošnja sezona se bo kmalu končala. Hotelirji so lahko zadovoljni, pa tudi gostje so odhajali s težkim srcem. Marsikateri je pri odhodu izjavil: „Res lepo je tukaj pri vas. Ako bom drugo leto še zdrav, se zopet vidimo.“

Št. Vid v Podjuni. (Drobiž.) O tujcih čutimo prav malo, četudi je v vasi in okolici dosti tujskih sob in stanovanj na razpolago. Privabile jih niso niti lepe kopalne kabine ob Zablatašnem jezeru. Zato pa se morejo domačini nemoteno kopati in sončiti. Omeniti pa moramo vsekakor dve doma-činki, ki sta se za par mesecev nastanili pri Janu, da se izogneta neznosni vročini v Aleksandriji v Egiptu. V teku 12letnega bivanja v Egiptu sta si prisvojili 7 jezikov. Ob prihodu so oživele stare vezi in družabnost, ki je drugače pri nas sploh ni zaznamovati, in koncerti domačih muzikantov so se množili. Po odhodu nam bo žal tako redkih gostiteljic. — Pri prodaji vrtnih, poljskih in gozdnih pridelkov ob Klopjinskem jezeru je ob-čutiti močno konkurenco, ker dovažajo pridelke kmetje tudi iz oddaljenejših krajev ter prodajajo v slučajih po vsaki ceni. — Kar se tiče sadja, bo zadovoljiv samo pridelek češplje, kolikor jih je še ostalo po kaparju. Da je ostalo še nekaj češpljevih nasadov, gre zahvala občinskemu komisarju, ki je uvedel vsakoletno prisilno škropljenje. To sicer nekaj stane, vendar je neobhodno potrebno, da ohranimo v dobri rasti in rodovitnosti še ostala drevesca. — Ne moremo se pohvaliti s pridelkom rži in pšenice, krompir gnije, zato pa kaže ajda zelo dobro. Vreme je ugodno in bi bili čebelarji zadovoljni, če bi bilo zjutraj nekoliko megle. — Omeniti mo-ramo še potres, ki nas je v petek dne 28. avgusta ob 7.10 presenetil. Tiste, ki so bili še v posteljah, je zbudil manjši in močnejši sunek od severa in rožljanje steklenice na omarah. Sunek je trajal 5—6 sekund. Baje so ga v Galiciji močnejše ob-čutili. Škode v našem kraju ni zaznamovati.

Dobrlavas. Dne 25. avgusta smo položili na našem pokopališču v družinsko grobnico k večnemu počitku starega Leitkeba. 10 duhov-nikov in večtisočglava množica vseh slojev in strank je izkazala rajnemu čast na njegovi zadnji poti. Leitkeb je bil doma pri Švarcu v Št. Petru pri Grabštajnu, v svojih mladih letih je mnogo potoval po svetu in se končno naselil v Sinčevasi, kjer je kupil Brecljevo hišo. Tukaj je pričel kupčevati najprej s poljski-mi pridelki, nato pa je skupno z rajnim Ražu-nom v Škocijanu ustanovil še lesno trgovino; njegovo podjetje je napredovalo od leta do leta in ga danes ne pozna samo Koroška, ampak tudi zunajni svet. Rajnega Leitkeba so dičile razne vrline, predvsem pa se je odlikoval v svojih zrelih letih po zmernosti in strpnosti do sočloveka kakršnegakoli naziranja. Rajnemu v čast je treba omeniti, da je po plebiscitu od-ločno obsodil grdo in krivično gonjo zoper Slo-vence. Ob priliki turneje naših pevcev v Ljub-ljani je sedel pri radiju in z velikim zaniman-jem poslušal koroško slovensko pesem, ka-terem je včasih prepeval iz srca tudi sam. Še je bil rajni prijatelj duhovščine, podpiral je uboge in svojim številnim delavcem ni bil samo vzo-ren gospodar, ampak tudi pravi krušni oče. Kmetov ni odiral, bil je pravičen in poštenjak.

Malošče. Kat. slov. izobraževalno društvo v Maloščah ponovi v nedeljo, dne 6. septem-bra ob 8. uri zvečer pri Nontu v Maloščah priljubljeno ljudsko igro „Domen“.

Rožek. Prejšnji teden so imeli tukajšnji na-ciji v neki volitlini pod Humom skrivne ponoč-ne vaje. Pa navihan orožnik jim je prišel na sled. Iz rožeške in vrbske okolice je bilo nar-vrh aretiranih okoli dvajset nacijev.

Prijatelji naše melodije, v Logo ves dne 13. septembra! To nedeljo se vrši ob 3. uri pop-na vrtu Šlahjarjeve gostilne koncert pevskih zborov iz Bilčova, Št. Ilja, Škofič, Rožeka in Loge vesi v skupnem in posameznem nastopu. Sodelujejo škofiški tamburaši, vmes nagovor zvezinega zastopnika. V slučaju slabega vre-mena se koncert vrši naslednjo nedeljo ob isti uri. Vabljeni ste vsi od blizu in daleč, da date čast melodiji, ki slovi po svoji lepoti daleč na okoli! Vabi pripravljalni odbor.

To in ono. Najvišja vremenska opazovalnica na Sonnblicku obhaja letos svojo petdesetlet-nico. — V Avstriji imamo približno 250.000 konj, katerih vrednost se ceni na okroglo 200 milijonov šilingov. — Julija meseca je naša država izvozila 10.595 vagonov lesa. Glavni odjemalci lesa so Italija, Madžarska in Nem-čija. — V Celovcu je 27. p. m. povozil osebni avto posestnika Rezaja iz Jerberga pri Škofi-čah in ga težko poškodoval. — Šestletni fant, ki je z vžgalicami iskal izgubljeni nož, je po neprevidnosti zažgal gospodarsko poslopje pos. Franca Leopolda v Flattach. — Minuli te-den so se vršili na južni strani Vrbskega jeze-ra med Škofičami in Logo vesjo vojaški man-evri, katerih zaključka se je udeležil tudi pred-sednik Miklas. — Blejsko jezero z raznimi ob-jekti je kupila na dražbi Zadružna gospodarska banka v Ljubljani za 23 milijonov din. — Žena farmarja Filipa Špeichinger iz Mendona v Ameriki je porodila šestročke, pet pa jih je umrlo takoj po porodu, ostala je samo ena de-klica živa. — Minuli teden sta se mudia v naši deželi ministra Stockinger in dr. Pernter. — V Koreji je vihar sredi avgusta razdejal 30 tisoč hiš. Pri tej priliki je bilo ubitih 413 oseb.

GOSPODARSKI VESTNIK

Kako povečamo pridelek ozimin?

Dandanes, v času prav grenkih izkušenj skoro nezmagljive kmetijske stiske, stopa vse bolj v ospredje vprašanje, kako povečati in poboljšati pridelek kmetijskih rastlin. Pred letošnjo setvijo ozimin moramo to vprašanje dodobra proučiti. Sodobna kmetijska znanost razpolaga namreč s številnimi, praktično preizkušenimi ugotovitvami, da moremo v veliki meri, z majhnimi denarnimi izdatki, prav občutno vplivati na količinski kot tudi na kakovostni dvig pridelka. Večjih denar-nih žrtev naše kmetijstvo, v cilju njegovega iz-boljšanja, trenutno res da ne zmore, toplo pa pri-poročamo zato one izsledke sodobnega kmeto-vanja, ki zahtevajo zgolj našo preudarnost, mar-ljivost in vprav neznatne denarne žrtve.

Plodored in gnojenje. Razne kmetijske rastline odvzemajo zemlji zelo različne in neenake koli-čine mineralnih snovi. Iz izkušnje vemo, da ozi-mine vspevajo najbolje po krompirju, repi in ovsu. Stročnice: detelja, lucerna in grah so sicer dober predusev, vendar moramo v tem slučaju polje neobhodno pognojiti s fosforom umetnim gnojilom. Stročnice imajo namreč edine od vseh rastlin sposobnost, da bakterijami odvzamejo iz zraka dušičnato hrano. Z gojitvijo stročnic pa polje tudi izdatno pognojimo.

Stročnice nabere v enem letu obilice dušika, ki povzroča bujno rast slame, samo zrno pa se slabo razvije. Zavlačuje pa tudi zoritev, radi če-sar pride uničujoče delovanje sneti in rj vse bolj do veljave. Vprav radi tega moramo za stročni-cami sejani ozimini pognojiti posebno s fosfor-nim gnojilom, ki kakor znano skrajšuje časovno obdobje same rasti žitaric. Na fosforju leži tudi odpornost proti poleganju, medtem ko polja z o-bilico dušičnate hrane navadno vselej poležejo.

Oziminam prav tako ne bomo nikoli gnojili s hlevskim gnojem. Le v redkih slučajih, če dru-gače res ni mogoče, bomo to storili. Vselej pa moramo polje z umetnimi gnojili gnojit. Vzrok je isti kot zgoraj, kajti dobro pripravljen hlevski gnoj vsebuje za rast žitaric, za njihov uspešen razvoj, preveč dušičnate hrane.

Vprašanje pravnega plodoreda pa je važno še posebno radi tega, ker se le na ta način res uspešno in brez vsakega, tudi najmanjšega iz-datka, borimo proti številnim zajedalcem. Z me-njavo gojene rastline odvezamemo škodljivcem možnost razvoja, da celo samega njihovega ob-stanka.

Priprava zemlje in seme. Po žitu, prav tako tudi po krompirju, polje takoj po žetvi prašimo (plitvo oranje do 10 cm). Pred setvijo ozimin,

nekako 14 dni, polje srednje globoko preorjemo (do 18 cm). To storimo tudi po žetvi krmskih rastlin. Orati pa moramo vselej tedaj, ko zemlja ni preveč suha in ne preveč mokra. To je važno vprašanje, na katero se polaga vse premajhno pozornost. Pogosto si namreč polje za nepravčasnim oranjem za več let pokvarimo. Ko se je po oranju zemlja zopet vlegla, jo poravnamo z večkratnim brananjem in zaostale grude razbijemo. Pomnimo pa, da za ozimne zemlja ne sme biti nikdar preveč izdelana.

Vsakomur je znano, da žetev zavisi predvsem tudi od semena. Dobro seme da bogato žetev. V slučaju da lastno seme ne odgovarja zahtevam, potem kupimo za setev potrebno zrnje v najbližji okolici. Zahteve pri nakupu, naj bodo sledeče: da je žito dobro rodilo, da ni poleglo in da po boleznih ni bilo vsaj močno napadeno. Snetljivo in po rjah napadeno žitno seme je treba razkušiti. Za semekupljeno zrnje shranimo na snažnem, suhem prostoru, v oprani vreči, ali pa na posebnem prostoru v kašči. Vselej pa vrečo, odnosno to mesto vidno označimo, da se ne zmotimo pri slučajni prodaji, ali pa pri oddaji v mlin.

Setev. Vspah žetve zavisi vselej tudi v veliki meri v tem, kako smo seme posejali. Ozimno sejmo le v dobro pripravljeno zemljo. Seme naj leži v zemlji 3—5 cm globoko. Globje sejana ozimina kaj rada pozebe. Setev naj bo pravočasna, najkasneje v začetku oktobra. Pozna setev ozimin povzroča skoro vedno slabo žetev. Nikdar ne sejmo pod plug! Kmetovalec.

Letina v Evropi. Mednarodni kmetijski urad v Rimu poroča, da je stanje pšenice v Evropi približno enako kot lani. V državah ob Sredozemskem morju je stanje slabše, v ostali Evropi boljše. Letino pšenice v uvoznih državah ceni na 295 milj. met. stotov, letino v 4 podonavskih državah ter Poljski in Litvi pa na 121 milj. stotov: skupno 416 milj. v primeri s 420 lani, 476 1933, ki je bilo rekordno leto. V povprečju 1924 do 1928 pa 347 milj. stotov. Letina v uvoznih državah je za 8 odstotkov manjša, v izvoznih državah za 20 odstotkov večja kot lani. V Rusiji je pričakovati zelo ugodno letino, v Zedinjenih državah Amerike srednja, v Kanadi srednja. Madjarska ceni letošnjo letino na 23.18 milj., lani 22.92 milj. met. stotov. Povečan bo tudi donos rži, ječmena in ovsa. Oddaja presežkov pšenice je po izjavi vlade zagotovljena.

Tuji denar se plačuje na denarnem trgu: za 100 dinarjev 11.52 S, za 100 mark 214.87, za 1 angleški funt 26.82 S, za 100 lir 41.82 S, za 100 dolarjev 528.43 S, za 100 francoskih frankov 21.74 S. 100 zlatih šilingov velja 128 S.

Celovski trg. Živina: plemenske krave 0.80—1.—, klavne krave 0.50—0.65, pitani in plemenski prašiči 0.50—0.65, 1.50—1.70 S za kg žive teže. — Žito: pšenica 38—39, rž 28—29, ječmen 23—25, oves 24—25, ajda 25—26, koruza 24—28 g za kg. Sladko seno 7—8, kisló 5, slama 4 S za meterski stot. Ostalo: grah ali leča 0.80—1.00, fižol 0.40—0.60, krompir 0.12—0.14, kapus 0.20—0.30, sirovo maslo 3.20—4.40, skuta 1.00—1.20, smetana 2.40—4.00, jajca 0.12—0.13, piščanci 2—3, race 3, drva 30 cm, mehka 3—4, trda 4—5 S.

Zadružna pisarna javlja.

Gospodarji, poslužujte se naše posredovalnice, ki vam hoče biti v pomoč. Prijavljate blago ki ga imate na prodaj ali ga kupujete, pisarni v Celovcu, da posreduje za vas! Eventualno prodajo nato redno javljate, da ne bo pomot.

Na prodaj so:

Plemenski biki,
plemni voli,
molzne krave,
konji,
— apno i. dr.

Kupise se:

trda drva,
živina,
žito in

Zadružna pisarna v Celovcu,
Viktringerring 26.

ZANIMIVOSTI

Jekleni zobje. Doslej smo imeli še zlate zobe in iz platine in zlate krone in mostičke in vse je bilo iz dragih kovin, a poslej bomo imeli cenejše umetne zobe in sicer: iz jekla, ali pravzaprav iz pokromanega niklja. Tak zob je zob bodočnosti, čeprav si še počasi utira pot v svet. Najprej so poznali jeklene zobe, ki ne zarjavijo, v Nemčiji. Zdaj pa je dunajski zobni tehnik Hans Taužinski iznašel nekaj novega. Iznašel je takozvani oblikovalec za krone, pripravo, ki omogoča slehernemu zobozdravniku brez vsakršnega truda izdelati jeklene zobe. Obenem je Taužinski iznašel pravilno zlitino, kromov nikelj, ki ni le za več ko za dve tretjini cenejši ko zlato ali platina, marveč je tudi trpežnejši in pripravnejši za v usta. Zob iz belega niklja nima le primernejše barve za zobe ko zlato, marveč se sploh ne da uničiti in ga je nemogoče pregristi ali obdrgniti. Tak zob je trši ko zlato ali platina in je lažji. Poleg tega zobovju iz kromovega niklja ne škodujejo nikakršne kemične spojine in nikoli ne spremeni barve, marveč je vedno čisto in belo. Najvažnejše je pa to, da je zobovje iz kromovega niklja znatno cenejše.

Število jezikov. Koliko jezikov je pravzaprav na svetu, tega doslej nihče ni natančno vedel. Večina učenjakov misli, da je sedaj na svetu kakih poldrugi tisoč živih jezikov. Angleški jezikoslovec Williamson pa je s pomočjo svojih sodelavcev, katere je imel po vsem svetu, in na podlagi večletnega svojega študija dognal, da je danes na svetu nič več in nič manj, kakor 2796 živih jezikov, ki so med seboj docela različni. Pravi pa, da je le 860 takih jezikov na svetu, ki so tako različni, da lahko rečemo, da so si popolnoma tuji. Živi jeziki so na zemlji tako razdeljeni: v Evropi jih je 48, v Aziji 153, v Afriki 118, v Ameriki 427, v Avstraliji in na otokih Tihnega oceana pa 117. Williamson je dognal, da večina jezikov maloštevilnih in neciviliziranih ljudstev po drugih delih sveta izumira. Pravi, da vsako leto izginejo in zatonejo v pozabljenje vsaj trije eksotični jeziki. Napredek evropske civilizacije po doslej neraziskanih delih sveta prinaša tja kulturne jezike in s tem uničuje jezik praprebivalcev.

Vremenske bolečine. Da so ljudje, ki neposredno občutijo stanje barometra, vemo že davno. Bolniki s kroničnimi obolenji sklepov, s hrbtenično sušico, trganjem v kolkih, z nagnjenjem do kapi, zaceljenimi ranami in amputiranimi udi občutijo vremenske spremembe že nekaj časa prej, in sicer tako, da ji prične dan ali dva dneva prej trgati in boleti. Dviganje barometra, to je preobrat v lepo in sončno vreme, pa se nasprotno ne občuti nikoli v naprej, vsaj ne na ta način. Seveda ni verjetno, da so samo spremembe zračnega tlaka, ki jih kaže barometer, odgovorne za te bolečine, prav tako kakor ne električna dogajanja v ozračju, ki se pojavljajo pred vremenskimi preobratom in nevihtami. Je namreč zelo mnogo ljudi, ki trpijo za zgoraj omenjenimi boleznimi, pa vendarle ne občutijo vremenskih preobratov na opisani način že v naprej. Vzrok bo še kje drugje, in iskati ga moramo v posebno občutljivem živčevju, ki reagira na vse zunanje dražljaje hitro in močno.

Spanje živali. Zanimivo obravnava vprašanje živalskega spanja angleški naravoslovec Boulanger, ki je priobčil svojo obravnavo o vsem, kar je v tem pogledu več let opazoval. Med drugim pravi, da je domači pes navajen ponoči spati, medtem ko je njegov divji prednik ponoči hodil na lov. Da se pa tudi pes lahko povrne k navadam svojih divjih prednikov, najbolje dokazuje pes-čuvaj, ki je ravno ponoči najbolj buden. Če je lev ujet v kaki menažeriji ali živalskem vrtu, se navadi dobivati hrano podnevi in zato ponoči spi. Najmanj spanja potrebujejo sloni. Ugotovljeno je, da se slon le redko kdaj nasloni ali leže. toda še takrat ob najmanjšem šumu takoj vstane. Slon navadno prebije vso noč tako, da nemirno

stopica sem ter tja in prha. Najdalje in najtrdneje spe ptiči. S tem pa je tudi ovržena trditev, da naj več spanja potrebujejo tiste živali, ki imajo največje možgane.

Spomenik — „kifeljcu“. Prihodnji mesec se bo v Budimpešti zbralo več kot tritisoč pekov iz Avstrije in Ogrske, ko bodo odkrili prvemu rogljičku, ali kifeljcu spomenik. Ako bi kdo vprašal, zakaj ravno rogljičku in ne kake druge vrste pecivu, bi dobil odgovor, da je baš rogljiček, ki je bil za pekovstvo bivše avstro-ogrške monarhije največjega pomena. Zgodovina kifeljca sega 250 let nazaj, ko je bil političen položaj v svetu ravno tako razrvan kot je dandanes. Ko so Turki oblegali Dunaj, so dunajski peki vršili svoj važen posel v podzemskih kavernah bastijon. Neko noč so začutili pod seboj sumljiv ropot in pri natančnejšem poizvedovanju so ugotovili, da Turki kopljejo rov pod obzidjem, katerega hočejo tako pognati v zrak in se polastiti mesta. Peki so nemudoma obvestili poveljnika o preteči nevarnosti, ki je še pravočasno poslal čete, ki so Turkom preprečile zlo nakano, jih potolkle in rešile cesarsko mesto. Naslednji dan so bili peki pozvani pred cesarja, kateri jih je visoko odlikoval, jim dal uniformo in orožje. Pri tej priliki je pek Wendler, ki je bil obenem tudi humorist, spremenil obliko zajtrkovalnega peciva v upognjeno, tako da je izgledalo kot polumeseč. „Kifeljc“ bo pri tej slovesnosti igral največjo vlogo. Spekli bodo iz 50 kilogramov moke kifeljc, katerega bodo vozili po budimpeštanskih ulicah, vajenci in vajenke v narodnih nošah pa bodo med otroke delile kifeljčke. Po sprevodu bo mestni župan razdelil ogromni kifeljc med revno ljudstvo v ljudskih kuhinjah. Tako so po vsem svetu 250 let vsak dan imeli na mizi to Wendlovo iznajdbo, ne da bi le slutili, kakšno zgodovinsko ozadje tiči za tem malim „kifeljcem“.

Katerih je več. Dozdaj je bil povsod govor o mnogo večjem številu žensk kakor moških. Zveza narodov pa je čisto drugače povedala ob svojem zadnjem „ljudskem“ štetju. V Evropi je razmerje med moškimi in ženskami 1000 : 1067. Vzrok je seveda še zmerom svetovna vojna, ki je pogoltnila toliko mož. V Rusiji pa se je to razmerje skoroda izenačilo, 1000 moških proti 1103 ženskam. Več moških kot žensk je samo v Afriki, Aziji in Oceaniji.

Dunajski želodec. Leta 1935 so Dunajčani pospravili 1,085.184 centov mesa. Med drugim so pojedli 637.724 centov svinjine, 269.412 centov govednine, 123.452 centov telečjega mesa, 29.306 centov rib, 14.256 centov konjskega mesa, 3092 centov ovčjega mesa, 1094 centov kozlejevga mesa, 1089 centov jančjega mesa, 212 centov klobas in 171 kozjega mesa. V primeri z 1934. letom je konzum svinjine in govednine padel, medtem ko je konzum telečjega mesa narastel za 13.769 centov. Dnevno so konzumirali Dunajčani povprečno 2972 centov predlanskim pa 3181 centov mesa. — Dalje je bilo lani na dunajskih trgih prodano 1,171.338 zelenjadi, 464.654 centov krompirja, 459.817 centov sadja, 150.025 centov južnega sadja, 282 centov gob, 15.166 centov sirovega masla, 62,105.000 komadov jajc. Mleka so porabili lani na Dunaju 2,702.213 hektolitrov.

Električna žarnica. Električno žarnico je izumilo samostojno več oseb in že l. 1845. je Jobard v Bruslju predlagal, da bi vžigali v brezračnem prostoru oglje z električnim tokom. Edison je nadomestil samo dotedanje nepraktične vrste oglja z zogljenimi bambusovimi nitkami, a njegova žarnica je bila prva praktično uporabna. L. 1879. je na parniku „Columbia“ zagorelo 115 takšnih žarnic kot prva večja naprava te vrste. Na svetovni razstavi v Parizu l. 1881. je dosegla Edisonova žarnica ogromen uspeh. Pozneje je kemik Nernst nadomestil ogljene nitke s platinskimi zavojicami, a takšne žarnice so bile predrage. Nove nitke so kakor znano, iz težko talečih se kovin, tantala, osmija itd.

**Inserirajte
v „Koroškem Slovencu“!**